

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

Rok XIV.

WARSZAWA, 28 SIERPANIA 1932 R.

Nr. 35

WYSZŁA NAKŁADEM ZWIĄZKU MIAST POLSKICH KSIĄŻKA: „OBOWIĄZKOWE ZADANIA I CZYNNOSCI GMIN ze szczególnem uwzględnieniem gmin b. zaboru rosyjskiego“

W książce tej wyliczone są obowiązki w następującej kolejności:

1. Obowiązki gmin, wypływające z ogólnych przepisów o organizacji władz państwowych i o ich postępowaniu.
2. Ewidencja ludności, akta stanu cywilnego, obywatelstwo polskie.
3. Bezpieczeństwo publiczne.
4. Sprawy wojskowe.
5. Statystyka państwowa.
6. Państwowa administracja skarbowa.
7. Sądownictwo.
8. Szkolnictwo.
9. Zdrowotność publiczna.
10. Opieka społeczna.
11. Ochrona pracy, zwalczanie bezrobocia i ubezpieczenia społeczne.
12. Sprawy drogowe.
13. Sprawy komunikacyjne i wodne.
14. Sprawy budowlane, odbudowa i rozbudowa miast.
15. Sprawy przemysłu i handlu.
16. Walka z drożyzną.
17. Przymusowe ubezpieczenia rzeczowe.
18. Przebudowa ustroju rolnego.
19. Popieranie wytwórczości roślinnej.
20. Sprawy hodowlane i weterynaryjne.
21. Ochrona lasów i łowiectwo.
22. Inne obowiązki gmin w dziedzinie współdziałania:
 - a) z administracją państwową,
 - b) z innymi związkami komunalnymi,
 - c) ze związkami wyznaniowymi.

Duża ilość przepisów prawnych, dotyczących zadań samorządu, rozrzuconych po licznych dziennikach ustaw, stwarza trudność zorientowania się w zadaniach samorządu i trudności stosowania w praktyce odnośnych postanowień, zwłaszcza, że oprócz ustaw, rozporządzeń z mocą ustaw i rządowych rozporządzeń wykonawczych, publikowanych w Dzienniku Ustaw, — obowiązki samorządu regulowane są również zarządzeniami władz centralnych.

Książka zawiera systematycznie ułożone zadania, jakie nałożyły na gminę ustawy i rozporządzenia rzą-

dowe i jakie zostały zalecone gminom przez centralne władze nadzorcze.

Poza spisem odnośnych ustaw i okólników, książka zawiera treść ważniejszych obowiązków ustawowych i innych oraz zawiera materiał, dotyczący również gmin wiejskich, gdyż szereg przepisów prawnych odnosi się do miast i gmin wiejskich.

Ponieważ znaczna część obowiązków, ciążących na gminach, nałożona została przez władze polskie, broszura wspomniana niewątpliwie posiadać będzie dużą wartość również dla gmin innych części Polski.

C e n a z a e g z e m p l a r z Zł. 10.

Zamówienia na książkę „Obowiązkowe zadania i czynności gmin” prosimy nadsyłać do **SAMORZĄDOWEGO INSTYTUTU WYDAWNICZEGO s. z o. o., w Warszawie, Śwłétołkrzyska 13.**

Książka „Obowiązkowe zadania i czynności gmin” jest również do nabycia w Związku Miast Polskich w Warszawie, Al. Ujazdowskie 47.

CENTRALA WĘGLOWA

BIELSKO — ŚLĄSK
UL. JAGIELLOŃSKA 9.

Dostawa węgla i koksu dla Urzędów
Państwowych i Komunalnych oraz
Instytucyj Społecznych

PO ORYGINALNYCH CENACH
KOPALNIANYCH.

Z A D A C Ć O F E R T Y.

NASZ SKLEP — URANJA

Spółka Akcyjna

Warszawa, Sienna 15. Tel. 750-97.

Poleca w wielkim wyborze papiery drukowe, kancelaryjne, oraz wszelkie materiały piśmienne.

Dostawa natychmiastowa.

KAMIENIOŁOMY MIAST MAŁOPOLSKICH

Spółka z o. o. w Krakowie ul. Mikołajska 6, telefon Nr. 134-40

poleca materiały drogowe jak:

Wszelkiego rodzaju obrobione bruki, mozaiki, półkostki, dziki bruk. Tłuczenie do budowy i konserwacji dróg i drobny tłuczeń do betonów. Grysy niesiane, siane i granulowane.

Kamień łamany na brukowanie i drobniejszy do przetłukiwania na tłuczeń. Kamień łamany na wykładkę drogową.

Kamień ciosowy do budowl w obróbce czystej i surowej.

Z kamieniołomu porfirowego w Miękini	stacja Krzeszowice (Małopolska)
„ andezytowego w Kluszkowcach pod Czorsztynem	„ Nowy Targ (Małopolska)
„ dolomitowego w Libiążu	„ Libiąż (Małopolska)
„ marmurowego w Czernej	„ Krzeszowice (Małopolska)
„ bazaltowego w Berestowcu	„ Lubomirsk (Wołyń)

Na żądanie składamy odwrotnie oferty po najprzystępniejszych cenach i warunkach.

Ogłoszone w Dzienniku Ustaw Nr. 60 prawo o wykroczeniach wchodzi w życie już 1 września 1932 r. Wspomniane prawo, stanowiące kodyfikację wykroczeń objętych dotąd dzielnicowymi Kodeksami Karnymi, oddaje orzecznictwo karne w sprawach wykroczeń władzom administracyjnym. Prawo to, będąc zbudowane na wzór Kodeksu Karnego, będzie wymagało całego szeregu instrukcyj, okólników, a może nawet pewnego przeszkolenia referentów karnych.

Niezbędny w tej mierze „Podręcznik prawa o wykroczeniach, wraz z postępowaniem karnem administracyjnym”, opracowany szczegółowo przez T. Jankowskiego, delegata Min. Spraw Wewn. do sekcji prawa karnego Komisji Kodyfikacyjnej, oraz St. Przestrzelskiego, radcy Min. Spraw Wewn., i zalecony do użytku władz państwowych i samorządowych, przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismem z dnia 25 lipca Nr. Pres. 1432/24, ukaże się w czasie najbliższym w nakładzie Samorządowego Instytutu Wydawniczego sp. z o. o. w Warszawie.

Książka „Podręcznik prawa o wykroczeniach wraz z postępowaniem karnem administracyjnym” winna znaleźć się w każdym starostwie, gminie wiejskiej i miejskiej, w komendach policji państwowej oraz w urzędach wojewódzkich.

Cena egz. 6 zł. Przy zamówieniach ponad 10 egzemplarzy — 5 zł. Ceny bez przesyłki.
Zamówienia kierować do

**SAMORZĄDOWEGO INSTYTUTU WYDAWNICZEGO
SP. Z O. O. W WARSZAWIE, UL. ŚWIĘTOKRZYSKA 13.**

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH.

NUMER POJEDYŃCZY 1 ZŁOTY.

KONTO CZEKOWE P. K. O. Nr. 1520

REDAKCJA
WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA 81 a
TELEFON 9-66-06.

ADMINISTRACJA
WARSZAWA, ŚW. KRZYSKA 13 m. 15
TELEFON 442-63.

Ceny ogłoszeń: Wolne miejsce na pierwszej str. okładki lub strona w tekście: 450 zł. — 1/2 str. 225 zł. — 1/4 str. 112 zł. 50 gr. Poza tekstem za stronę: 300 zł. — 1/2 str. 150 zł., 1/4 str. 75 zł. Publikacje bilansów o 50% drożej. Ogłoszenia instytucji komunalnych (dostarczone bezpośrednio do Administracji o 25% taniej) za str. 200 zł. 1/2 str. 100 zł. — 1/4 str. 50 zł.

Redaktor — Dr. Maurycy Zdzisław Jaroszyński.

Komitet Redakcyjny: Aleksander Bogusławski, Henryk Le-Brun, Wacław Gajewski, Władysław Korsak.

ROK XIV.

WARSZAWA, 28 SIERPANIA 1932 r.

Nr. 35

TREŚĆ Nr. 35: Egzekucja przez władze skarbowe — Wacław Gajewski. Zawłaszczenia majątku gminnego i jego rola w finansach gmin wiejskich — St. Dusznik. Rola instytucji oszczędnościowo-pożyczkowych w ratowaniu rolnictwa — A. B. Rozwój gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych w 1931 r. Sprawy bieżące. Wiadomości gospodarcze. Poradnik.

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY POSIADA NA SKŁADZIE
WSZYSTKIE DRUKI EGZEKUCYJNE.

Egzekucja przez władze skarbowe

Stało się. Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 25.6.32 r. (Dz. U. Nr. 62, poz. 580) o postępowaniu egzekucyjnym Władz Skarbowych wydane na zasadzie upoważnienia ustawy z dn. 10 marca r. b. (Dz. U. Nr. 32) o przejściu egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe wchodzi w życie. Samorząd został pozbawiony prawa wykonywania jednej ze swych funkcji stanowiącej w dużym stopniu o samodzielności gospodarki samorządowej. Na nic się zdały memorjały związków reprezentujących powiaty, miasta i gminy. Rada Ministrów nie poczyniła żadnych wyjątków ani dla Śląska i województw zachodnich, ani dla gmin wiejskich i wielkich miast. Uznano za słuszne i celowe pomiędzy obywatelem a najmniejszą gminą jednowioskową wprowadzić pośrednie ogniwo — powiatowy urząd skarbowy. Jedynie wyłączone na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 25 czerwca (Dz. U. Nr. 62 poz. 581) egzekucję grzywien nakładanych przez władze administracyjne w postępowaniu karno administracyjnym oraz grzywien, kar, należności i opłat z tytułu postępowania administracyjnego. Dzięki temu sprawność administracji nie będzie na szwank narażona.

Poza temi 2 Rozporządzeniami Rady Ministrów zagadnienie przejścia egzekucji przez władze skarbowe oraz ich sposób postępowania regulują:

1) Instrukcja egzekucyjna dla władz skarbowych wydana przez Ministra Skarbu w dn. 22 lipca, jako dodatek do Dziennika Urzędowego Ministerstwa Skarbu Nr. 20 z dn. 22.7.32 r.

2) Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 23.7.32 wydane w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami w sprawie sposobu ustalenia należności nieściągalnych (Monitor Polski, Nr. 169 z 26.7.32).

3) Instrukcja Ministrów Skarbu, Spraw Wewnętrznych i t. d. z dn. 23.7.32 r. o stosowaniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 25.6.32 r. (Monitor Nr. 169 z 26.7.32).

Po zapoznaniu się z temi rozporządzeniami i instrukcjami nasze obawy i wątpliwości wypowiedziane przed uchwalaniem ustawy (Samorząd Nr. 10) nie tylko, że się nie rozproszyły, ale nabrały dużo więcej cech prawdopodobieństwa.

Najważniejsza sprawa, postępowania władz egzekucyjnych przy zbiegu różnych tytułów wykonawczych przed dokonaniem egzekucji, nie została uregulowana ani w ustawie z dn. 10 marca, ani w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dn. 25 czerwca, mającym charakter ustawy. Dopiero w sposób niesprecyzowany i mglisty została poruszona w instrukcji z dn. 22.7. mającej charakter czysto wewnętrzny. W art. 52 tej instrukcji powiedziano: „Przy zbiegu egzekucji na rzecz różnych wierzycieli, czynności egzekucyjne należy przeprowadzić w kolejności zgłoszeń tytułów wykonawczych — po uprzednim uwzględnieniu pretensji skarbowych“.

Nie będę omawiał czy nadanie takiego przywileju pretensjom skarbowym jest słuszne i potrzebne z punktu widzenia interesów ogólnopaństwowych; chciałbym tylko podkreślić, że powstanie tego przy-

W-1749/78/176

wileju wymaga wyraźnej normy prawnej. Tej normy nie może stworzyć przepis instrukcji obowiązującej w postępowaniu władz skarbowych, ale nie usuwającej wątpliwości dla związków samorządowych i instrukcji ubezpieczeniowych czy postępowanie tych urzędów będzie zgodne z porządkiem prawnym.

Na tyle na ile można się zorientować treść § 52 instrukcji jest istotnym powodem i przyczyną całej tak doniosłej sprawy przejęcia egzekucji przez władze skarbowe — tembardziej dziwnem się wydaje, że nie było o niem mowy ani przy uchwalaniu ustawy ani przy wydaniu Rozporządzenia Rady Ministrów. Poza wątpliwościami natury prawnej budzą się inne w związku z jego sformułowaniem.

Co oznacza ten przywilej „po uprzednim uwzględnieniu pretensyj skarbowych“?

1. Czy ma to znaczyć, że przy jednoczesnym zgłoszeniu kilku tytułów — pierwszeństwo ma tytuł skarbowy?

2. Czy też niezależnie od kolejności zgłoszenia tytuł skarbowy ma zawsze pierwszeństwo?

3. Czy to pierwszeństwo idzie tak daleko, że pomimo rozpoczęcia egzekucji na rzecz tytułu samorządowego, np. dokonania zajęcia i wyznaczenia licytacji, nowozgłoszony tytuł skarbowy będzie przekreślał rozpoczęte czynności?

W drugim wypadku wobec tego, że zazwyczaj jedna i ta sama osoba zalega z podatkami samorządowymi, państwowymi i opłatami ubezpieczeniowymi, wyglądałoby to w praktyce następująco.

Urzędy skarbowe musiałyby ściągnąć najprzód zaległe 800.000.000 zł. należności skarbowych, a potem dopiero zaległości związków samorządowych i instytucji ubezpieczeniowych. W wypadku trzecim sytuacja byłaby jeszcze gorsza — nie tylko istniejące zaległości skarbowe, ale i wszystkie nowopowstające miałyby stale pierwszeństwo przed dawno już zgłoszonymi pretensjami innych ciał prawno-publicznych.

Na ile w tych wypadkach można uważać zaległości samorządów za realne i ściągalne?

O ile wiemy, szereg samorządów liczy się z tem, że w najbliższym okresie tylko podatki wpłacone w terminie będą stanowiły o jego rzeczywistych dochodach — czynią też wysiłki przez ustanawianie specjalnych premji dla wójtów, sołtysów i specjalnych poborców podatkowych za terminowe ściągnięcie podatków, by w najmniejszym stopniu nie dopuszczać do tworzenia nowych zaległości. Być może, że wysokie koszty egzekucyjne, jakie się sypną na podatników zalegających wpłyną z drugiej strony dodatnio na zwiększenie płatności we właściwych terminach.

Podkreślić jeszcze należy, że dodatki samorządowe do podatków państwowych, wymierzone i pobierane przez władze skarbowe korzystają wraz z temi podatkami z pierwszeństwa. A że artykuł 57 ustawy o finansach komunalnych nie został zniesiony, proporcjonalność wpłat na podatki państwowe i dodatki samorządowe z sum z egzekucji pochodzących została utrzymana. Nikt, przypuszczam, nie będzie się silił udowodnić, ażeby przepis instrukcji skarbowej zniósł postanowienie ustawy.

Zresztą wyraźne pod tym względem uzyskałem

wyjaśnienie z Ministerstwa Skarbu od osób miarodajnych dla interpretacji przepisów instrukcji.

Swoją drogą nie zawadzi, by pp. wójt i starostowie zwrócili baczna uwagę na postępowanie władz i organów rewizyjnych, gdyż możliwe są odchylenia w praktyce ze względu na „zbytnią gorliwość“ organów skarbowych pierwszej instancji. Przedstawiciele związków samorządowych w razie stwierdzenia nieprawidłowości winni natychmiast interwenjować za pośrednictwem panów wojewodów oraz komunikować fakty centralom związkowym. W zupełnie odmiennej sytuacji znajdują się podatki państwowe wymierzone przez związki samorządowe — co zresztą wobec przejęcia egzekucji staje się stanowczo rażącym anachronizmem.

W myśl § 28, 41, 59 i innych instrukcji egzekucyjnej będą one podzielały los pretensji „innych wierzycieli“ gdyż odrębne traktowanie z zapisaniem do rubryki uprzywilejowanej „S“ (skarbowe) mają tylko tytuły wykonawcze sporządzone przez władze podległe Ministerstwu Skarbu.

Pomijając sprawę pierwszeństwa pretensji skarbowych, przyjęcie w § 52 zasady dokonywania czynności egzekucyjnych w kolejności zgłoszeń czyni nam poważny zawód. Krytycznie patrząc na dokonaną reformę rozumieliśmy, że jeden moment broni ją przynajmniej w oczach płatników — nareszcie ustana te procesje komorników, którzy, jak się to mówi popularnie robili zajęcia jeden po drugim. Bodaj, że ten wzgląd był wysunięty w uzasadnieniu do ustawy. Sądzieliśmy więc, że zjednoczenie egzekucji w jednym ręku spowoduje komulację tytułów wykonawczych różnych wierzycieli i dokonywanie egzekucji na rzecz kilku wierzycieli jednocześnie. Niestety w instrukcji niema o komulacji ani słowa, a sformułowanie § 52 rozwiewa wszelkie wątpliwości. Niema tam bowiem mowy o regulowaniu pretensji w kolejności zgłoszeń, co jeszcze mogłoby być zrozumiałem, ale o dokonywaniu czynności egzekucyjnych w kolejności, a więc dla każdego tytułu odrębnie.

Zdaje mi się, że w ten sposób uchylono jedyną możliwą korzyść, jaką możnaby odnieść ze złączenia egzekucji w jednym ręku. Dziwnem się wydaje przyjęcie tej niepraktycznej zasady, gdy prawo egzekucyjne cywilne przewiduje instytucję przyłączania się do rozpoczętego postępowania egzekucyjnego (duże uproszczenie) oraz wspólne, proporcjonalne zaspakajanie pretensji różnych wierzycieli w miarę egzekwowanych sum.

Konsekwencją tej zasady będzie bezwzględność i terminowość traktowania zaległości. O ile dawny wójt, burmistrz czy starosta mogli wchodzić w położenie płatnika, mogli wstrzymywać się z egzekucją to teraz rywalizacja pomiędzy wierzycielami nakaże im natychmiast po terminie wysłać do urzędu skarbowego wnioski egzekucyjne z tytułami wykonawczymi. Bezpośredniość stosunku wierzyciela do dłużnika pozwalała na uwzględnianie warunków miejscowych czy nawet indywidualnych. Pośredniość i obawa przed utraceniem pierwszeństwa (kolejki) nakaże wszystkim instytucjom traktować płatników w sposób szablony i bezduszny.

Bezwarunkowo płatnicy na tem dobrze nie wyjdą i gdybyśmy tylko mieli dobrą statystykę, ile lud-

ność płaciła kosztów egzekucyjnych dawniej a ile będzie płaciła obecnie, jeżeli urzędy skarbowe egzekucyjne będą działały normalnie, — to z łatwością moglibyśmy stwierdzić, czem ta reforma będzie specjalnie dla drobnych rolników.

Bo chociaż dużo było narzekań na ciężary samorządowe, to jednak wszyscy muszą stwierdzić, że przy samorządowej egzekucji rzadko kiedy dochodziło do licytacji. Wójt, sekwestator gminny, umieli i bez licytacji potrzebną kwotę wyegzekwować, a koszta przez nich wystawiane normalnie niższe były od stawek oficjalnych.

Jeżeli idzie o koszta ogólne instytucyj publicznych wzrosną one znacznie. Jest to konieczność wprowadzenia pośredniego ogniwa, przytem ogniwa par excellence biurokratycznego. Nikt nie zaprzeczy, że formalistyka urzędu skarbowego będzie o wiele wyższa niż to, co spotykaliśmy w powiatach, miastach i gminach.

Już sam wstępny krok, wniosek egzekucyjny, który ma się składać poza wnioskiem z 2 zarządzeń egzekucyjnych, 1 upomnienia i 2 egz. tytułu wykonawczego — razem z 5 kart, konieczność korespondowania z urzędem z powodu każdej zmiany w stanie zaległości, a więc z powodu każdej choćby częściowej zapłaty, ulgi, którą chce zarząd danego związku udzielić. Według mnie ten jeden względ spowoduje, że wójt o żadnych ulgach i prolongatach nie będzie chciał mówić ze swym gminiakiem, gdyż toby zmuszało go do wypisywania zaraz odpowiedniego zawiadomienia do urzędu skarbowego. Jeszcze bardziej skomplikowana będzie droga, gdy urząd egzekucyjny będzie chciał udzielić ulgi (odroczenia, rozłożenia na raty, zmniejszenia czy anulowania zaległości). Egzekutor wypisze specjalny protokół, jego propozycję zaaprobuje naczelnik urzędu, urząd wystosuje specjalne pismo do gminy, gmina na piśmie wyrazi swą zgodę lub sprzeciw i odeśle znów do urzędu. Pisaniny przybędzie wszystkim — już słyszeliśmy, że po miastach i powiatach zaangażowano urzędników kontraktowych dla wypisywania wniosków egzekucyjnych.

Roboty będzie więcej, kosztów (papier, opłaty pocztowe) więcej, a rezultaty — więcej niż wątpliwe.

Za czynności egzekucyjne urzędy skarbowe będą pobierały opłaty za każdą czynność oddzielnie. Musimy podkreślić wielką niesprawiedliwość przedewszystkiem w odniesieniu do gmin. Mają one wypisać wniosek egzekucyjny (5 kart) t. j. wszystko przygotować dla urzędu. Urząd skarbowy wstawi na upomnieniu i zarządzeniach egzekucyjnych swój numer i wyśle za pośrednictwem tej gminy upomnienie. Za samo to upomnienie (wypisanie i dostarczenia adresatowi przez gminę) urząd otrzyma od 1 zł. 50 do 10 zł., a gmina nic. Jeszcze gmina, gdyby upomnienie poskutkowało i dłużnik wpłacił gminie należność, musi przesłać urzędowi skarbowemu zawiadomienie o wpłacie.

Zdaje się, że najśluszniej by było, gdyby upomnienie było wysyłane przez urząd bierczy bezpośrednio płatnikowi i po upływie przewidzianego terminu tytuł wykonawczy był odsyłany do urzędu skarbowego do egzekucji. Już to jedno dałoby nam duże zmniejszenie korespondencji niepotrzebnej.

W każdym razie należność za upomnienie wypisywane przez wierzyciela powinna iść na rzecz wierzyciela a nie urzędu skarbowego.

Nie chciałbym wchodzić we wszystkie szczegóły instrukcji. Funkcjonowanie całego aparatu musi być skomplikowane z natury rzeczy skoro chcemy, aby wójt ze swoimi płatnikami porozumiewał się via urząd skarbowy w powiecie i egzekutora tegoż urzędu w gminie (gdyż prawdopodobnie w każdej gminie zbiorowej będzie egzekutor skarbowy).

Wiele rzeczy z tego, co jest niezrozumiałem lub skomplikowanym przyszłość wyświełli a życie ureguluje i uprości.

Dużo nam powiedzą pierwsze miesiące praktyki. Trzeba więc prosić pracowników samorządowych i skarbowych, by obserwowali obieg papierów (np. ciekawą rzeczą będzie, ile razy tytuł wykonawczy będzie zapisany w różnych dziennikach i wykazach, skoro instrukcja przewiduje 43 różnych druków, oraz ile razy nastąpi wymiana korespondencji w sprawie tytułu wykonawczego np. ruchliwego ziemianina, który spowoduje kilka odroczeń i kilka razy zastosowanie ulg z inicjatywy wydziału powiatowego oraz tyleż wystąpień do Wydziału Urzędu Skarbowego.

Z wątpliwości, które wymagają natychmiastowego wyświełlenia wysunąłbym:

Sądzę, że istnieje sprzeczność pomiędzy instrukcją egzekucyjną dla urzędów skarbowych z dn. 22.VII a instrukcją z dn. 23.VII ogłoszoną w Monitorze.

Instrukcja z dn. 22.VII przewiduje dla wszystkich urzędów zgłoszenia wniosku, projektu upomnienia i tytułu wykonawczego t. j. wykazu zaległości w 2 egzemplarzach. Instrukcja z dn. 23.VII odnosząca się do „innych“ urzędów prócz skarbowych wymaga jeszcze 2 egz. zarządzenia egzekucyjnego identycznego zresztą z wzorem tytułu wykonawczego. Co ma robić urząd skarbowy z temi zarządzeniami egzekucyjnymi niewiadomo. W całej instrukcji o nich niema ani słowa. Do manipulacji wystarczają 2 egz. tytułów wykonawczych. Przypuszczam, że nastąpiła w instrukcji z dn. 23.VII pomyłka i że przedostatni ustęp § 1 jest zbędny, tembardziej, że niema wzoru tytułu wykonawczego w załącznikach. Rozumiałbym, że to, co w urzędach skarbowych nazywa się tytułem wykonawczym dla odróżnienia wniosku egzekucyjnego nie skarbowego, nazwano „zarządzeniem egzekucyjnym“.

Również tylko jako niedopatrzienie potraktowałbym ustęp drugi § 2-ego tejże instrukcji, który wymaga, ażeby w razie odroczenia płatności, rozłożenia jej na raty, umorzenia częściowego, uiszczenia w części do kasy wierzyciela i t. p. nastąpiło zawiadomienie urzędu statystycznego (słusznie) a zatem, aby dla dalszych kroków egzekucyjnych potrzebny był nowy wniosek wierzyciela. Przecież po to wierzyciel zawiadamia o zmianie, żeby urząd się do tego przystosował, powinno to jednak być załatwione jednym pismem a nie dwoma.

Niepotrzebną formalistykę i pisaninę wprowadza wymaganie zawarte w § 13 poz. 2 Rozp. Rady Ministrów, ażeby we wniosku egzekucyjnym podawać i sposób egzekucji (z ruchomości, z wierzytelności pieniężnych i innych praw majątkowych oraz

z nieruchomości). Skądże wierzyciel może się orjentować na czem można poszukiwać dłużnika. Jest rzeczą egzekutora, by wyczerpał wszystkie sposoby i należność wy dobył, a który sposób jest najlepszy, najmniej kłopotliwy i najmniej uciążliwy dla dłużnika może wiedzieć jedynie dobrze egzekutor, który idzie do domu, ma prawo wszystko otworzyć, nawet przeszukiwać odzież, którą zobowiązany ma na sobie. Normalnie więc wszyscy wierzyciele będą korzystać z przepisu poz. 3 tegoż paragrafu, pozwalającego wskazywać kilka sposobów egzekucji, i będą wymieniać wszystkie sposoby. Dla tego lepiej jest odrazu wydrukować na blankietach wskazanie wszystkich sposobów egzekucji, aby nie zwiększać pracy wypisywania tego na każdym wniosku.

Jako charakterystyczne objawy biurokratyzmu i fiskalizmu można przytoczyć § 98 i 100 instrukcji.

§ 98 mówi, że w razie wpłacenia do kasy wierzyciela sumy zaległej po rozpoczęciu postępowania egzekucyjnego bez należności za koszta egzekucyjne urząd skarbowy bądź ściągnie niezwłocznie koszty egzekucyjne bezpośrednio od zobowiązanego, bądź też obciąży konto wierzyciela.

Ta dowolność jest niedopuszczalna. Urząd egzekucyjny musi te koszta ściągnąć od zobowiązanego. Cóżby bowiem się stało, gdyby tego zaniechał i obciążył konto wierzyciela? Przecież tenby musiał rozpocząć nowe postępowanie egzekucyjne przez tenże urząd skarbowy z ponowieniem całej procedury i ponowieniem kosztów egzekucyjnych. Jest to idealny sposób dla stworzenia perpetuum mobile egzekucyjnego.

§ zaś 100 postanawia, że na poczet większych

wydatków egzekucyjnych może urząd skarbowy żądać terminowego przekazania kasie urzędu skarbowego zaliczki od wierzyciela pod rygorem zaniechania egzekucji.

Czy to nie jest już zadaleko posunięta przesada i dbałość o interesa skarbu? Przecież wszystkie atuty ma w swem ręku urząd skarbowy, który jest czynny i od którego zależy szybkość i skuteczność egzekucji. Przecież to w kasach skarbowych znajdują się ściągnięte dodatki do podatków państwowych, licząc przeciętnie zawsze pół miesiąca. Czyż instytucja publiczna jest niepewna, może zarwać, czyż władze samorządowe nie są używane do wielu najrozmaitszych czynności skarbowych bezpłatnie, czyż samą tą egzekucję nie należy uznać za źródło poważnych dochodów dla skarbu, ażeby iść aż do zaliczek na koszta egzekucyjne? Być może, że różne te przejaskrawienia w przepisach będą przez życie ztuszwane, być może, że zdrowy rozum każe o nich zapomnieć i z nich nie korzystać — bezpieczniej jednak byłoby jaknajprędzej to, co niepotrzebne albo co trąci przesadą, usunąć, aby nie wieść ludzi na pokuszenie — tak jak to było z jednym naczelnikiem urzędu, który zaraz po wydaniu Rozporządzenia Rady Ministrów, zwrócił się do burmistrza żądając, aby ten mu udzielił lokalu, biurek, stołów, wszelkich utensylji i pracowników, dotychczas zatrudnionych przy egzekucji. Może byśmy doszli w końcu do złych konsekwencji, gdyby tak powszechnie chciano postępować według zasady: „wszystkie koszta i ciężary na samorząd — wszystkie zyski dla skarbu.

Wacław Gajewski.

Zawłaszczenia majątku gminnego i jego rola w finansach gmin wiejskich

Działalność samorządu terytorjalnego jako związku publiczno - prawnego, powołanego do spełniania zadań nietylko własnych lecz i poruczonych mu przez Państwo musi z natury rzeczy posiadać na ten cel odpowiednie środki finansowe.

W świetle tej tezy, która ma służyć za podstawę do omówienia podanego tematu, występuje z należytą wyrazistością rola majątku w finansowej polityce samorządu specjalnie gminnego, jako tego, gdzie problem ten posiada szczególną cechę ciężaru gatunkowego.

W tym względzie warto przypomnieć postanowienia §§ 72 i 77 galicyjskiej ustawy gminnej z r. 1866, które w późniejszym ustawodawstwie finansowym, dotyczącym wyłączenie samorządowych danin publicznych nie tylko nie doznały żadnej zmiany, lecz co większa, wobec przeżywanego obecnie kryzysu w wydajności tych danin nabierają nawet tem aktualniejszego znaczenia.

Postanowienia te bowiem zastrzegają wyraźnie, iż wydatki na cele gminne mają być pokrywane prze-

dewszystkiem z dochodów gminy, przyczem pod tymi dochodami należy rozumieć niewątpliwie dochody z majątku gminnego, skoro w dalszych przepisach tej ustawy czytamy, iż dopiero w razie niewystarczalności wspomnianych dochodów może rada gminna nakładać daniny w postaci opłat i dodatków komunalnych.

Dochody z majątku gminnego, reprezentowane w budżetach przez dział I. dawały do niedawna uzasadniony powód do twierdzenia, iż cytowane poprzednio postanowienia ustawowe, oraz te przepisy wspomnianej ustawy, które domagają się możliwie największej dochodowości majątku gminnego nie były w dostatecznej mierze respektowane.

Względę słuszności nakazują jednakże przyznać znaczną w tej mierze poprawę, która zaznacza się z każdym rokiem w coraz znaczniejszym stopniu.

Dowodzą tego cyfry.

Dochody z majątku w gminach wiejskich woj. Stanisławowskiego osiągnęły sumę preliminowaną w okresach:

1926/271.291.000	zł. 36,30%	ogółu dochodów
1927/281.375.000	zł. 37,50%	„ „
1928/291.714.000	zł. 34,90%	„ „
1929/302.012.000	zł. 36,50%	„ „
1930/312.611.000	zł. 43,65%	„ „

Ostatnia suma, aczkolwiek w porównaniu z latami ubiegłymi wskazuje na niewątpliwą poprawę omawianego stanu rzeczy, nie może być jednakże uznana za wyraz maksymalnej wydajności majątku gminnego.

Majątek bowiem gmin wiejskich województwa Stanisławowskiego, obejmuje obszar 224.606 ha, przyjmując zaś przeciętną minimalną możliwość dochodu rocznego w kwocie 20 zł. od ha, otrzymamy kwotę 4,492.120 zł. a zatem pozostaje niewykorzystana suma około 1.900.000 zł.

W obecnym szczególnie okresie osłabienia źródeł podatkowych maksymalny w danych warunkach dochód z własnego majątku nie może być pominięty w rozważaniach na temat wyprowadzenia gmin wiejskich z trudności finansowych i zdołała niewątpliwie przynieść gminom znaczne ulgi w obecnej ich sytuacji finansowej. Z pośród wielu przyczyn znikomej wydajności dochodów majątku gminnego, poddaną zostanie rozprawie kwestja zawłaszczeń majątków i dobra gminnego przez poszczególnych mieszkańców gminy, jako posiadającą również dość znaczny wpływ w tym względzie.

Zawłaszczenia te spowodowane głównie osłabionym skutkiem ostatniej wojny nadzorem ze strony organów gminnych i władz nadzorczych nad stanem majątku gminnego występują w okresie powojennym jako zjawisko wyciskające silne znamię na gospodarce gminnej z ujmą dla najżywotniejszych interesów gminy i ogółu jej mieszkańców.

Zawłaszczenia owe mają swe źródło we woraniu się sąsiada na grunt gminny, lub w zajęciu części majątku gminnego na własne wyłącznie cele gospodarcze sąsiada, a nawet w zajęciu przez niego pewnej przestrzeni pod budynki mieszkalne, gospodarcze, podwórze i t. p.

Pozostawienie tego stanu rzeczy w dalszym spoczynku, stanowiłoby naruszenie nie tylko kardynalnej zasady prawa własności i niebezpieczny procedens bezkarności w zawłaszczaniu majątków gminnych,

ale ponadto pociągnęłoby za sobą znaczny ubytek w żelaznym kapitale, jakim jest nieruchomość — bez żadnej rekompensaty pieniężnej. Wobec tego zatem winna być podjęta planowa akcja rewindykacyjna, która zależnie od rodzaju sprawy i zaistniałych warunków winna zdążać bądź to do powrotu zajętego gruntu z powrotem w posiadanie gminy, jako prawnej właścicielki bądź też — gdyby to nie było możliwe z powodu zasiedzenia albo wogóle słabych widoków odzyskania zawłaszczonego gruntu w drodze sądowej, do sprzedaży takiego gruntu na najkorzystniejszych dla gminy warunkach.

Aczkolwiek sprawa rewindykacji zawłaszczonych obiektów gruntowych, poruszona jest nie poraz pierwszy, to jednakże osiągnięte dotąd rezultaty są tak nikłe, że pozostają bez żadnego wpływu na ocenę aktualności tego zagadnienia. Powody tego leżą między innymi w bezprogramowości i doraźnym jedynie działaniu gmin tylko w miarę nacisku wywieranego przez władze nadzorcze.

Z tych zatem względów uważam za konieczne przedewszystkiem posiadanie przez każdą gminę dokładnego inwentarza majątku nieruchomego, uzgodnionego ze stanem tabularnym i faktycznym, z wyszczególnieniem obszaru i wartości gruntu zawłaszczonego. Na podstawie tego rodzaju ewidencji będą władze nadzorcze w możności ustalić rozmiar zawłaszczeń, a w miarę tego opracować plan działania, którego wykonanie przyznaję z góry nie może być kwestją dni, ani miesięcy, ale lat.

Uważam jednakże za konieczne, określenie maksymalnego czasokresu w tym względzie na 4 lata, biorąc pod uwagę z jednej strony przewlekły tok postępowania sądowego — w razie oczywistych szans wygrania sporu, lub umownego, a wreszcie związane z tem kwestje finansowe, odnośnie fizycznego odgraniczenia majątków gminnych. W każdym razie władze nadzorcze winne rozciągnąć stałą systematyczną kontrolę nad wykonywaniem programu rewindykacyjnego, a w przyszłości przykładac baczna uwagę nad całością gruntów gminnych i reagować w sposób stanowczy na każdy objaw nowych zawłaszczeń.

St. Dusznik
mgr. pr.

Rola instytucji oszczędnościowo-pożyczkowych w ratowaniu rolnictwa

Ulgi zastosowane lub zapowiedziane w dziedzinie kredytowej w rolnictwie, zwłaszcza w rolnictwie drobnym, stwarzają w organizacjach pożyczkowo-oszczędnościowych doniosłą rolę w dziedzinie uporządkowania kredytu na wsi.

Kredyt na wsi jest dziś największą bolączką, podrywającą byt naszego rolnictwa. Większą nawet od samego spadku cen, który możnaby jakiś czas przetrzymać. Lichwiarskie zadłużenie prowadzi do przepaści wiele warsztatów rolnych, uniemożliwiając im przetrwanie niekorzystnej konjunktury.

Jak szybko narastają długi, widzimy chociażby z ostatnich obliczeń, szacujących wysokość zadłużenia w rolnictwie na blisko 4 miljardy złotych. A przecież w 1924 r. długi w rolnictwie były minimalne. Inflacja pozbawiła nas zupełnie oszczędności, ale spowodowała oczyszczenie z długów gospodarstwa rolne, zwłaszcza drobne.

To zniszczenie oszczędności, lokowanych w instytucjach oszczędnościowych i kredytowych, rozwieliło do niesłychanych granic lichwę, której rezultaty widzimy dziś w postaci tak wysokiego zadłużenia.

Jest to ostrzeżenie dla tych dłużników, którzy w nowej inflacji chcą widzieć drogę wyjścia z obecnego zadłużenia. Oto po zniszczeniu oszczędności nastąpiłaby nowa lichwa, może jeszcze boleśniejsza, a po kilku latach, o ile nie byłoby całkowitego bankructwa, ten sam meilibyśmy rezultat w dziedzinie zadłużenia rolnictwa. Dlatego musimy wybrać inną drogę, dłuższą, mozolniejszą, ale skuteczniejszą.

Ogłoszone i zapowiedziane ustawy mają raczej charakter negatywny i ochronny. Mają utrudnić wyzucie dłużników z ich warsztatów rolnych oraz uniemożliwić dalsze lichwiarskie zadłużenie. To jednak sprawy nie uleczy. Przewlecze wegetację zadłużonych gospodarstw na lat kilka, a niektórym może nawet pogorszyć sytuację, bo uniemożliwi im zaciągnięcie jakiegokolwiek pożyczki na bieżące obrotowe czynności. Skrępowany brakiem kredytu rolnik może być doprowadzony do coraz większego zaniedbania gospodarstwa, obniżenia jego wydajności i t. d.

Z tego powodu musi wraz z ochronną i negatywną akcją ustawową przyjść pozytywna, prowadząca do umożliwienia spłacania pożyczek, procentów i dostarczania obrotowej gotówki w gospodarstwie.

Zadanie to wypełnić winny instytucje kredytowe z Państwowym Bankiem Rolnym na czele. Najłatwiej i najszybciej mogły to zrobić Państwowy Bank Rolny przez zaciągnięcie na ten cel poważniejszej pożyczki i rozprowadzenie jej przez komunalne kasy oszczędności, kasy gminne, kasy Stefczyka i t. p. Związane to jest z uzyskaniem poważniejszej pożyczki zagranicznej, co obecnie natrafia na pewne trudności. Ale nie jest to jedyna droga w tej dziedzinie. Nie tracąc nadziei, że będzie ona kiedyś urzeczywistniona, podjąć musimy pracę w kierunku oddłużania i dostarczania obrotowej gotówki gospodarstw własnymi środkami.

Trzeba nam uprzytomnić sobie tę okoliczność, że niewypłacalność i ustawy ochronne oraz karne stworzyły dla lichwiarzy warunki niedogodne. Pożyczki prywatne są dla nich poważnym ryzykiem. Suma pożyczona może być unieruchomiona na dłuższy okres, procent obniżony a nawet można się dosłużyć i kary.

W tych warunkach przed lichwiarzem lub posiadaczem oszczędności staje alternatywna: trzymać pieniądze ukryte, albo oddać do komunalnej kasy oszczędności, gminnej kasy pożyczkowo - oszczędnościowej lub kasy Stefczyka. Obowiązkiem więc tych kas wykorzystać te chwile, zbudzić do siebie zaufanie i ściągnąć do siebie te oszczędności. Możliwości w tej dziedzinie są poważne i mogą dopomóc wymienionym kasom do oddłużania wsi i dostarczania obrotowego kapitału dla rozwoju warsztatów rolnych.

Ale niedość jest tylko zdobywać środki w postaci wkładów. Należy nam zrewidować politykę kredytową tych instytucyj. Dotychczasowe pożyczki są dla rolników zadrogie i udzielane bywają na terminy zakrótkie. Procenty wraz z kosztami dodatkowymi wahają się w przeważającej liczbie około 14%, a terminy spłat kilkamiesięczne. Są to niewątpliwie warunki dla rolników rujnujące, zwłaszcza, gdy dochodzą jeszcze koszty zabezpieczenia hipotecznego dla pożyczek na terminy trochę dłuższe.

Jak poważnie podrażają pożyczki koszty zabezpieczenia hipotecznego widzimy z następującego przykładu. Udzielona w zasobnej Komunalnej Kasie Oszczędności pożyczka na sumę 2500 zł. zabezpieczona kaucją hipoteczną, poza procentem z dodatkowymi kosztami około 14%, poniosła opłat rejentalnych, hipotecznych na sumę 123 zł. Te same koszty powtórzą się po spłaceniu pożyczki. Zwiększa to, jak widzimy, oprocentowanie pożyczki o 10%.

Rozumiem że Komunalna Kasa Oszczędności chce mieć dostateczne zabezpieczenie swej pożyczki, ale te kosztowne manipulacje rejentalno - hipoteczne tak ją podrażają, że staje się lichwiarską. I dlatego winniśmy dążyć nietylko do poważnego obniżenia procentów w instytucjach pożyczkowo - oszczędnościowych, ale konieczne obniżyć musimy opłaty rejentalne i hipoteczne od zabezpieczenia tych pożyczek. Same zaś pożyczki muszą być udzielane rolnikom na terminy dłuższe i przystosowanie do celu, jakiemu w gospodarstwie mają służyć.

A. B.

Rozwój gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych w 1931 r.

Rok 1931 aczkolwiek pod względem gospodarczym niezmiernie ciężki, w szczególności, jeżeli chodzi o rolnictwo — pozwolił gminnym kasom pożyczkowo - oszczędnościowym wyjść obronną ręką z operacji, a nawet, jak stwierdzają niżej podane dane statystyczne za ten okres — kasy te osiągnęły dalszy wzrost wkładów oszczędnościowych o zgorą 1 milion złotych i prawie podwoiły swoje fundusze zasobowe. Jedynie województwo poleskie wykazuje zmniejszenie ogólnej sumy wkładów oszczędnościowych, i tak ogromnie mizernych, o 6 tysięcy złotych, co zostało spowodowane, tem, iż w jednej z kas powiatu brzeskiego była ulokowana suma około 11 tys. złotych przez pewną instytucję publiczną, która lokatę tę

prawie całkowicie wycofała, tak, iż wspomniana kasa posiada obecnie ogólną sumę wkładów oszczędnościowych 900 zł., w czym 885 zł. przypada na wymienioną instytucję publiczną, a 15 zł. posiada jeden z miejscowych rolników. Jeżeli się zważy, iż podobny stan istnieje w szeregu gminnych kas pożyczkowo oszczędnościowych województwa poleskiego, wówczas należy się poważnie zastanowić o dalszą ich egzystencję. Stosunkowo słaby rozwój wykazują gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe województwa wileńskiego. W danym razie przyczyną takiego stanu rzeczy jest okoliczność, iż na terenie województwa wileńskiego prosperuje naogół dość dobrze sieć kas Stefczyka, podwajająca gminne kasy

pożyczkowo - oszczędnościowe. Gminne kasy pożyczk. oszczędn. w tem województwie powstawały naogół tylko w tych gminach, na terenie których nie zdołały rozwinąć się spółdzielnie kredytowe.

W innych województwach stan gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych i dalszy rozwój tych instytucyj jest naogół dość pomyślny. Jednakże stan ten jest daleki od tych możliwości, jakie niewątpliwie mogłyby osiągnąć gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe, gdyby je darzono większą opieką i pomocą. Niestety tak wśród działaczy samorządowych jak i ze strony władzy nadzorczej (Wydziały Powiatowe) nie daje się zauważyć należytego zainteresowania temi instytucjami. Najczęściej można się spotkać z twierdzeniem, iż wobec rozwoju dostatecznej sieci instytucyj spółdzielczych oraz komunalnych kas oszczędności — gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe mogłyby z powodzeniem wcale nie istnieć. Zapomina się o tem, iż gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe posiadają za sobą kilkudziesięcioletnią tradycję i że przy zastosowaniu szeregu środków mogłyby oddać ludności wiejskiej poważne usługi. Brak impulsu do ożywienia i spopularyzowania tych instytucyj, nieregulowanie sprawy likwidacji b. gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych oraz dalece niedostateczna propaganda są przyczyną znacznie osłabionego tempa rozwoju tych kas.

W chwili obecnej niezmiernie ciężkiej mogłyby gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe oddać poważne usługi, stając się ekspozytorami komunalnych kas oszczędności.

Współpraca powiatowych komunalnych kas oszczędności z gminnymi kasami pożyczkowo - oszczędnościowymi przyczyniłaby się w znacznym stopniu do uporządkowania stosunków kredytowych na wsi i uniknęłaby w dużej mierze niepożądanego zjawiska przekredytowania rolników. Szczegółowy podział pracy na terenie powiatu pomiędzy komunalnymi kasami oszczędności a gminnymi kasami pożyczkowo - oszczędnościowymi przyniósłby również duże usługi miejscowej ludności, zmuszonej niejednokrotnie dla załatwienia sprawy pożyczkowej w komunalnej kasie oszczędności w odległym powiatowym miasteczku do stracenia sporo czasu i kosztów, tymczasem przy ścisłej współpracy omawianych instytucyj cały szereg podobnych spraw mógłby być załatwiony na miejscu w gminnej kasie pożyczkowo oszczędnościowej.

Przystępując do omawiania wyników, osiągniętych przez gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe w 1931 r., należy stwierdzić dalszy wzrost ogólnej sumy wpłaconego kapitału zakładowego o zgórą 650 tys. zł., wspomniany już na wstępie przyrost wkładów oszczędnościowych i kapitału zasobowego w stosunku do roku 1930. Jednocześnie dał się zauważyć spadek sumy pożyczek udzielonych o prawie 3 milj. złotych. Zjawisko to tłumaczyć należy dalszym zmniejszeniem kredytów Państwowego Banku Rolnego na rzecz gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych.

Stan zadłużenia gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych w Państwowym Banku Rolnym przedstawiał się w ostatnich latach jak następuje: 1925 r. — 326.500 zł., 1926 r. — 1.278.000, 1927 r. — 6.044.540 zł., 1928 r. — 9.958.205 zł., 1929 r. — 12.606.000 zł., 1930 r. — 13.527.000 zł. i 1931 r. — 10.463.121 w/g stanu na dzień 31.XII każdego roku. Stosunek kapitałów własnych i zgromadzonych wkładów oszczędnościowych do ogólnej sumy kredytów uzyskanych w Państwowym Banku Rolnym uległ w gminnych kasach pożyczkowo - oszczędnościowych w ubiegłym roku znaczniejszej poprawie. Cały szereg mocniejszych gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych uzyskuje coraz większą samodzielność, opierając się na własnych kapitałach i zgromadzonych wkładkach. Dotąd bowiem wszystkie gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe były w istocie pośrednikiem pomiędzy Państwowym Bankiem Rolnym a ludnością wiejską w zakresie rozdzielania państwowych kredytów. Samodzielność ta jest w znacznym stopniu podstawowym warunkiem zdrowego rozwoju gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych, bowiem opieranie się jedynie na sumach obcych wypożyczonych, sprawia, iż instytucje, które w zasadzie zostały powołane do życia, aby gromadzić drobne oszczędności wśród ludności wiejskiej i z tych sum w następstwie udzielać tejże ludności zdrowego kredytu — zapominają o swem istotnym posłannictwie. Nie rozwijają one należytej propagandy dla zdobycia należytego zaufania wśród miejscowej ludności, a co zatem idzie — stałego powiększenia sumy wkładów oszczędnościowych, ograniczając się jedynie do rozdziału otrzymanych kredytów.

W końcu należy wymienić te gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe, które na terenie poszczególnych województw zajmują czołowe miejsce pod względem posiadanych wkładów oszczędnościowych.

Największą pod tym względem gminną kasą pożyczkowo - oszczędnościową wśród ogółu tego rodzaju kas — jest gminna kasa pożyczkowo - oszczędnościowa w Dłusk, pow. konińskiego województwa łódzkiego, posiadająca 141.922 zł. wkładów oszczędnościowych.

Największemi gminnymi kasami pożyczkowo - oszczędnościowymi co do wysokości wkładów oszczędnościowych są na terenie każdego województwa: w wojew. białostockim w Śniadowie pow. słońskiego z sumą wkładów oszczędn. — 42.077 zł.; w wojew. kieleckim w Pacanowie, pow. stopnickiego — 74.815 zł.; w woj. lubelskim w Kocudzy, pow. biłgorajskiego — 90.567 zł.; w wojew. łódzkim wspomniana już wyżej w Dłusku, pow. konińskiego — 141.922 zł.; w wojew. poleskim — gm. w Motolu, pow. drohickiego — 10.811 zł.; w wojew. warszawskim w Stawiszynie, pow. sierpeckiego — 113.083 zł.; w woj. wileńskim w Plisie, pow. dziśnieńskiego — 27.911 zł.; i w wojew. wołyńskim — w Wierzbowcu, pow. krzemienieckiego — 34.581 zł.

Ogólne zestawienie danych o działalności gminnych Kas Pożyczkowo-Oszczędnościowych
za 1931 rok.

W o j e w ó d z t w a	Ilość czynnych Kas	Wysokość wpłaconego kapitału zakładowego	Wysokość kapitału zasobowego	Ogólna suma wkładów oszczędnościowych	Suma pożyczek udzielonych przez Kasę w roku 1931-ym
1. Białostockie	47	271.947.—	46.059.—	310.142.—	745.242
2. Kieleckie	191	1.047.513.89	234.999.69	1.851.945.44	5.920.878.75
3. Lubelskie	234	1.684.751.74	255.363.79	2.219.833.89	7.860.272.70
4. Łódzkie	131	662.914.02	150.364.45	958.603.91	2.617.809.89
5. Poleskie	9	43.368.89	6.488.11	26.491.36	264.470.16
6. Warszawskie	179	694.605.34	135.227.48	1.593.398.40	4.096.787.13
7. Wileńskie	19	128.016.—	40.556.—	88.566.—	1.050.943.—
8. Wołyńskie	66	428.219.04	77.920.22	389.637.26	3.035.371.73
O g ó ł e m	876	4.961.335.92	946.978.74	7.438.618.26	25.591.775.36
Stan na dzień 31/XII — 1930 r.	863	4.307.001.15	546.330.25	6.143.942.37	28.580.058.19
Przyrost wzgl. zmniejszenie na dzień 31/XII — 1931 r.	13	654.334.77	400.648.49	1,294.675.89	-2.988.282.83

„K”

Sprawy bieżące

W SPRAWIE OŻYWIENIA RUCHU BUDOWLANEGO.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wystosowało następujące pismo okólne do wojewodów (BO. 47/47):

„Panujący zastój w budownictwie i przemyśle, bezrobocie oraz niezaspokojone potrzeby mieszkaniowe nakazują władzom państwowym i samorządowym podjęcie energicznych kroków i użycie wszelkich dostępnych sposobów dla ożywienia ruchu budowlanego.

Ograniczono środki finansowe, brak odpowiednich planów oraz inne względy zmuszają narazie do ograniczenia akcji budowlanej do miast większych, w których bezrobocie lub potrzeby mieszkaniowe są znaczne.

Dla podjęcia szerszej akcji niezbędne jest uzyskanie odpowiednich terenów budowlanych, należących do Skarbu Państwa, położonych w granicach administracyjnych gmin miejskich lub w sferze interesów mieszkaniowych miast.

Przed przystąpieniem do budowy należy przygotować odpowiednie plany techniczne.

Przygotowanie tych planów było zarządzone pisemem okólnym b. M-stwa Robót Publicznych z dn. 27.VI r. b. Nr. BB. 17/23/32 (dla wskazanych w tem piśmie miast).

Odpowiedzi urzędów wojewódzkich na powyższe pismo są niewystarczające.

W tym stanie rzeczy proszę Pana Wojewodę o osobiste energiczne współdziałanie w tej sprawie, w porozumieniu z innymi władzami państwowymi, oraz o wydanie odpowiednich zarządzeń, aby dane wyszczególnione w wymienionem wyżej piśmie b. M-stwa Robót Publ. były opracowane szybko, wy-

czepująco i dokładnie i nie wymagały dodatkowych wyjaśnień, wstrzymujących zamierzoną akcję.

Przedewszystkiem niezbędne są Ministerstwu Spraw Wewnętrznych następujące dane:

1. plany sytuacyjne (w skali od 1 : 500 do 1 : 5000) wszystkich terenów państwowych, przydatnych dla celów budowlano - mieszkaniowych, a znajdujących się nie tylko w zarządzie M-stwa Spraw Wewnętrznych, lecz również w zarządzie Ministerstwa Spraw Wojskowych lub innych Ministerstw; na planach tych ma być podana możliwie dokładna wielkość powierzchni;

2. plany orientacyjne (w skali od 1 : 10000 do 1 : 25000), wskazujące położenie terenów, wymienionych w p. 1-ym, w stosunku do istniejących ulic i innych urządzeń miejskich oraz w stosunku do granic administracyjnych gmin miejskich oraz do granic sfer interesów mieszkaniowych miast;

3. zwięzły opis techniczny terenów, wymienionych w p. 1-ym, stwierdzający, że odnośne tereny są przydatne dla celów budowlano - mieszkaniowych pod względem: wielkości powierzchni, położenia w stosunku do arterij komunikacyjnych i innych urządzeń miejskich (kanalizacyjnych, wodociągowych, oświetleniowych i t. p.), pod względem nośności gruntu, nasłonecznienia, łatwego odwodnienia, odprowadzenia wód użytkowych, zaopatrzenia w wodę do picia i inne niezbędne inwestycje.

Dane powyższe należy przedstawić Ministerstwu Spraw Wewnętrznych najpóźniej do dnia 23 sierpnia r. b.

W razie braku odpowiednich terenów państwowych, pożądanem byłoby wskazanie terenów nadających się na omawiany cel, a stanowiących własność związków komunalnych“.

W SPRAWIE SZKÓLEK DRZEW OWOCOWYCH.

Ministerstwo Rolnictwa dn. 1.VI.32 r. Nr. R. III. 1. wystosowało następujący okólnik do powiatowych związków komunalnych:

„Wobec znacznej nadprodukcji w ostatnich latach drzewek owocowych i wciąż rosnącej trudności ich zbytu, Ministerstwo Rolnictwa uważa, iż sprawa dalszego prowadzenia handlowych szkółek przy powiatowych związkach komunalnych winna być ponownie rozpatrzona.

Dochodowość, a nawet samoopłacalność szkółek w najbliższych latach jest wątpliwa, a prowadzenie w nich produkcji przy pomocy zasiłków z budżetów samorządowych nie może być uważane za celowe użytkowanie funduszy, przeznaczonych na popieranie rolnictwa.

GMINA OLKUSKO-SIEWIERSKA.

Ciekawym przyczynkiem będzie zaznajomienie się z życiem gminy Olkusko-Siewierskiej jako typowej dużej gminy zbiorowej.

Gmina Olkusko-Siewierska powiatu Będzińskiego posiada według ostatnio dokonanego spisu ludności 46600 ludności. Nie będzie więc chyba przesady, jeżeli powiemy, że jest to największa pod względem ilości mieszkańców, gmina wiejska Rzeczypospolitej Polskiej.

Obszar gminy wynosi 8791 ha — w tem: lasów 3606 i nieużytków 803 ha. W skład gminy wchodzi administracyjnie 9 wsi, ponieważ jednak z biegiem czasu potworzyły się nowe osiedla zdala od swoich matecznych wsi, więc faktycznie jedna wieś posiada nieraz cały szereg podosiedli. Tak więc wieś Strzemieszycze - Wielkie liczy 11672 ludności, wieś Porąbka 10058, wieś Gołonóg 10060 i wieś Ząbkowice 3522. Niektóre wsie są czysto rolnicze, niektóre rolniczo-przemysłowe.

Wielki i mały przemysł składa się z 4-ch wielkich i 5-ciu małych kopalń węgla, oraz 5-ciu fabryk. Prócz tego po wojnie poczęły powstawać liczne warsztaty rzemieślnicze, których ilość wynosi obecnie ponad 440. W związku z dużą ilością zakładów przemysłowych i stacji kolejowych gmina Olkusko - Siewierska posiada znaczną ilość robotników, żyjących wyłącznie z pracy najemnej, nie posiadających żadnego majątku. Każdy, kto zna podstawy finansowe gminy wiejskiej, wie jakie z tego powodu kolosalne ciężary spadają na gminę w związku z obowiązkami, jakie ciążyą na gminie z tytułu opieki społecznej, szkolnictwa i t. p. Należy również zaznaczyć, że istnienie przemysłu pociąga za sobą nieodłączne zjawisko mniejszego lub większego bezrobocia, inwalidów, chorych umysłowo, kalek i t. p. O ile więc w dobie pomyślnej dla przemysłu konjunktury, a przez to i większego zatrudnienia robotników, istnienie przemysłu jest dla gminy naogół korzystne, o tyle w dobie kryzysu ciężary spadające na gminę, są bardzo wielkie i o wiele przenoszą korzyści finansowe osiągnięte z świadczeń podatkowych przemysłu. Obecnie np. posiada gmina 621 bezrobotnych, a rejestracja przeprowadzona przez komitety lokalne pomocy dla bezrobotnych wykazała 2900 głów zakwalifikowanych do pomocy doraźnej. Gminny Komitet pomocy bezrobotnym, który dzieli się na 5 podkomitetów, zaopatruje łącznie 2370 osób. Pomoc ta wynosi miesięcznie około 14000 zł.

Dla zobrazowania rozmiaru gospodarki w gminie podane są poniżej cyfry charakteryzujące prace Urzędu Gminnego w ciągu roku:

korespondencji	32.380
wyroków sądowych wpłynęło	2.404
nakazów płatniczych	14.200
nakazów karnych	760

Urząd Gminny składa się z 23 osób łącznie z wójtem, podwojtem i sekretarzem.

Budżet za rok 1931/32 przedstawia się następująco:

Akcja ta tembardziej winna być poddana rewizji, iż stwierdzono, że drzewka ze szkółek samorządowych niejednokrotnie z powodu braku odpowiedniego kierownictwa fachowego, względnie częstych jego zmian, są gorsze od towaru dostarczanego na rynek przez prywatne zakłady szkółkarskie i pomimo niższych cen raczej szkodzą sadownictwu, zamiast przyczyniać się do jego rozwoju.

W związku z powyższem Ministerstwo Rolnictwa prosi o zwrócenie uwagi na poruszoną sprawę i spowodowane rozporządzenia przez zainteresowane komisje przy sejmikach kwestji dalszego prowadzenia samorządowych szkółek drzew owocowych, względnie ograniczenia ich produkcji do rozmiarów własnych potrzeb samorządów, w zakresie obsadzania drzewami dróg“.

I. Administracja. Wydatki osobowe	90.560
Wydatki rzeczowe	11.740
Razem	102.322

Ponieważ cały budżet wynosi 500.098 zł., więc, jak widać z powyższego, administracja wraz z wydatkami rzeczowymi wynosi 20,4% całego budżetu. Zaznaczyć należy, że w budżecie tak zwyczajnym jak i nadzwyczajnym niema żadnych pozycji w stylu „pożyczki“ lub „dotacje“ od Skarbu Państwa czy też instytucji pożyczkowych, rządowych, lub samorządowych. Cały budżet opiera się jedynie na wpływach podatkowych.

II. Drogi. Gmina utrzymuje drogomistrza i 2-ch dróżników. Projekty przy budowie nowych dróg wykonywuje Dział Drogowy Sejmiku Będzińskiego. Konserwacji istniejących dróg i budowę nowych wykonywuje gmina we własnym zakresie, sposobem gospodarczym. Suma w budżecie na ten cel wynosi

85.164 zł.
Od roku 1919 gmina wybudowała 31 km. dróg gminny bitych. Nawierzchnia przeważnie z miejscowego dolomitu, częściowo z porfiru. Prócz tego gmina zbudowała 8 mostów, w tem jeden most betonowy o rozpiętości 6 metrów. Koszt 1 km. bitej drogi wynosił dotychczas około 27.000 zł.

III. Oświata.

Budżet szkolny zwyczajny wynosi	78.925 zł.
„ „ „ nadzwyczajny „	153.031 „
Razem	231.326 zł.

W budżecie zwyczajnym wydatek na mieszkania dla nauczycieli wynosi 22.500 zł. Pojawienie się tej sumy w wydatkach musiało oczywiście wstrząsnąć budżetem i tylko wysiłkiem bardzo daleko idących oszczędności udało się równowagę budżetową utrzymać. Na przykładzie gminy Olkusko-Siewierskiej jeszcze raz potwierdza się fakt, że podatek wyrównawczy, który miał wypłacić lukę w dochodach gminnych, spowodowaną nałożeniem ciężarów za mieszkania nauczycieli i zniesieniem podatku na koszt kuracyjne niespełnia swego celu w gminach wiejskich o dużym skupieniu ludności, gdyż opiera on się jedynie na ilości ha gruntów w danej gminie. Podatek wyrównawczy, korzystny dla gmin o małym zaludnieniu na 1 km.², jest prawie niczem dla gmin o gęstym zaludnieniu, podczas kiedy dodatki na mieszkania nauczycielskie i koszty kuracyjne są właśnie największe przy gęstym zaludnieniu gminy. Gmina Olkusko-Siewierska posiada 113 nauczycieli i 78 sal szkolnych, przyczem w 51 salach nauka odbywa się na 2 zmiany. W całej gminie istnieje 7-klasowy typ szkoły, przyczem 6 budynków szkolnych jest nowocześniejszych, a 3 szkoły mieszczą się w budynkach wprawdzie murowanych, lecz nieprzystosowanych do dzisiejszych wymagań. Od czasu wprowadzenia samorządu gminnego gmina wybudowała 4 budynki szkolne murowane. Koszt jednego budynku o 14 salach wykładowych bez ogrodzenia

i umebliowania wyniósł około 165.000 złotych. Koszt 1 m.3 gotowego budynku wahał się od 29 do 31 zł. Gmina nie korzystała ani z dotacji, ani z pożyczek państwowych. Subwencja Sejmiku na budowę szkół wyniosła za okres 12 lat 25.000 złotych.

W roku 1932 gmina przystąpiła do budowy 5-tej szkoły. W ten sposób postępując, można liczyć, że za lat 7 gmina posiadać będzie wszystkie nowoczesne już budynki szkolne i tem samem sprawa szkolnictwa powszechnego w granicach gminy Olkusko - Siewierskiej bez pomocy Skarbu Państwa, a jedynie własnym wysiłkiem, będzie całkowicie rozwiązana.

Gmina posiada 10 przedszkoli, przyczem pokrywa kosztami komornego, opału, obsługi i utrzymania czystości łącznie na sumę 7.202 zł. Kierowniczkę przedszkoli opłacane są przez Wydział Powiatowy. Przedszkola cieszą się dużym uznaniem. Napływ dzieci jest większy aniżeli lokale mogą pomieścić. Dożywianie dzieci w przedszkolach i szkołach dokonuje się dzięki akcji społecznej miejscowego społeczeństwa.

IV. Zdrowie publiczne.

Wydatki na ten cel wynoszą 9.152 zł.
W sumie tej koszty szczepień ochronnych wynoszą 1.000 zł., utrzymanie akuserek gminnych 500 zł., doraźna pomoc lekarska 615 zł., subwencja na gminny komitet W. F. i P. W. — 1.000 zł., utrzymanie Ośrodka Zdrowia 5.000 zł.

V. Opieka Społeczna.

Wydatki na ten cel wynoszą 43.439 zł.
w tem: koszty leczenia biednych mieszkańców gminy 23.000 „
zapomogi dla biednych 3.500 „
koszty utrzymania sierot w sierocińcach 16.439 „
utrzymanie domu noclegowego 500 „

VI. Bezpieczeństwo publiczne.

Wydatki na ten cel wynoszą 13.775 zł.
w tem: oświetlenie dróg w wioskach 11.000 „

VII. Różne wydatki wynoszą 9.050 „

Cały budżet zamyka się cyfrą 500.098 zł. Na podstawie wpływów i wydatków za okres do 1 marca 1932 roku widoczne jest, że budżet zostanie wykonany w 90 — 95% -ach. Zawiedzie jedynie pozycja subwencji na budowę szkół od Sejmiku Będzińskiego, co związane jest znow z kompresją budżetów Związków Komunalnych.

Dla scharakteryzowania rodzaju dochodów gminnych należy przedstawić kilka ważniejszych pozycji w dochodach, a mianowicie:

Wpływy z elektrowni za sprzedawaną energję, wynikające z umowy koncesyjnej %% dla gminy	22.000 zł.
Wpływy z opłat administracyjnych	6.000 zł.
„ z rzeźni	14.300 „
„ za korzystanie z utensylji i pomocy szkolnych	25.000 „
„ z świadczeń drogowych (wzamiann szarwarku)	40.000 „
60% dodatek do podatku gruntowego	4.160 „
40% „ „ państwowego podatku od budynków	19.800 „
Dodatek do państwowego podatku przemysłowego	90.000 „
„ od spożycia wzg. produkcji	5.000 „
Podatek od plakatów, szyldów i anonsów	5.950 „
„ widowisk	3.000 „
„ wyrównawczy	14.460 „
„ od produkcji węgla	182.676 „

Jak widać z powyższego znaczny wpływ na stronę dochodową gminy posiada fakt istnienia na terenie gminy przemysłu jakkolwiek nie należy jednocześnie zapominać, że me-

dal ten ma i odwrotną stronę, jak to już wyżej wspomnieliśmy. Wreszcie dla zobrazowania życia społecznego i kulturalnego w gminie wymienić należy instytucje prosperujące na naszym terenie, a mianowicie:

8 świetlic dla młodzieży pozaszkolnej,
5 kólek rolniczych,
3 koła gospodyń wiejskich,
7 bibliotek, z czego 3 publiczne,
4 czytelnie, których 2 mieszczą się w „domach ludowych“,
3 Ośrodki W. F. i P. W.,
Organizacje Sokoła, Strzelca, Harcerstwa i Związku Młodzieży Katolickiej,
1 pismo 2-tygodniowe „Kronika Parafjalna“ rozchodząca się w 1.200 egzemplarzach,
3 Koła Macierzy Szkolnej,
5 Kół L. O. P. P.,
Szkoła rzemieślnicza, założona w 1925 r. przez miejscowe społeczeństwo,
7 straży ogniowych.
Jak widać z powyższego gmina Olkusko - Siewierska jest wyrazem daleko idącej zbiorowości.

Inż Marjan Czaplicki
Radny gminy

W SPRAWIE SKŁADKI ASEKURACYJNEJ OD OGNI

Z powodu ciężkiego stanu rolnictwa i dużych zaległości z tytułu składki asekuracyjnej, Wydział Oszmiański jednogłośnie uchwalił na posiedzeniu w d. 9.VI. b. r.:

1) Zwrócić się do władz miarodajnych z prośbą o spowodowanie zmiany ustawy o powszechnym ubezpieczeniu w ten sposób, aby ubezpieczeniu podlegały jedynie 2/3 pełnej sumy oszacowania, ubezpieczenie zaś 1/3 części sumy oszacowania mogłyby być dokonane jedynie za zgodą właściciela budowli.

2) Zwrócić się z prośbą do władz miarodajnych o spowodowanie rozterminowania spłaty zaległych składek asekuracyjnych na lat 10, w wypadku zaś negatywnym, by przez P. Z. U. W. były zastosowane względem spłaty zaległości ulgi analogiczne z ulgami stosowanymi przy spłacie zaległości podatkowych z lat ubiegłych przez Skarb Państwa oraz związki komunalne.

3) Prosić władze miarodajne o spowodowanie, by P. Z. U. W. przy obniżeniu szacunku budynków proporcjonalnie do tego obniżenia zmniejszał jednocześnie i składkę ubezpieczeniową.

4) Prosić władze miarodajne o spowodowanie, by tej kategorii właścicieli budynków, którym szacunek został w swoim czasie obniżony, zaś składkę ubezpieczeniową pobrano w/g pierwotnego znaczenia większego szacunku — różnica przebranej składki została zwrócona ewentualnie zaliczona na poczet składki na przyszły okres ubezpieczeniowy.

POŚWIĘCENIE ODCINKA DROGI DŁUSK — RATAJE. W POW. KONIŃSKIM.

W niedzielę, dnia 24 lipca r. b. we wsi Dłusk, odbyła się uroczystość poświęcenia nowowybudowanego odcinka drogi Dłusk — Rataje długości 1.700 klm. kosztem 35.526 zł., wliczając już poniesione wydatki przez b. pow. słupecki. Przez wybudowanie tego odcinka została oddana do użytku publicznego droga bita Słupca — Ciężen — Pызdry ogólnej długości 19 klm. całkowicie wybudowana przez polskie władze samorządowe.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 24. VIII. 1932)

1 dol. St. Zjedn. — 8.92 zł. — 8.90 zł.
100 frank. szwajc. — 173.50 — 172.07 zł.
1 funt. szterl. — 31.02 — 30.72 zł.
100 frank franc. — 34.94 zł. — 34.85 zł.

PAPIERY PROCENTOWE.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dniu 24. VIII. 1932 r.)

4 proc. pożyczka inwestycyjna 96.40 zł. 3 proc. poż. państw budow. 36.00, zł. 4 proc. państwowa poż. premjowa dolarowa zł. 48.60, 8 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 94 zł. (w złotych w złocie = 161.68 zł. obieg.). 8 proc. obligacje Banku Gospodar. Krajowego 94 zł. w zł. w złocie = 161.68 złotych obieg.). 7 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 83.25 zł. 7 proc. obligacje Banku Gospod. Krajow. 83.25 zł. 8 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 94.00 (w złotych w złocie = 161.68 złotym obiegowym). 7 proc. Listy Zastawne Bank Roln. 83.25 zł. 4 1/2 proc. Listy Zastawne Ziemskie—37.00 zł. 8 %obligacje Polskiego Banku Komunalnego III i IV em. — 93 zł.

4 1/2 % Listy Zastawne m. Warszawy 45.75 zł. 8 proc. Listy Zastawne m. Warszawy 56.00, 8 proc. Listy Z. m. Piotrkowa 50.75 zł. 8 % Listy Zastawne m. Łodzi 55.75 zł., 8 proc. Listy Z. m. Lublina 47.50. 8 proc. Listy Z. m. Częstochowy 50.25. 8 % L. Z. m. Kielc 52.00
Akcje Banku Polskiego 75.50 — 77.00 zł.
Kurs urzędowy 1 grama czystego złota 5.9244 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franko stacja załadowania)

W dn. 17. VIII. 1932 r. Warszawa:

Zyto 16.00 — 16.25 zł.
Pszenica 26.50 — 27.00 zł.
Jęczmień 17.50 — 18.00 zł.
Owies 17.00 — 18.00 zł.

NABIAŁ.

(W dniu 8. VIII. 1932 r. Warszawa)

Mleko nie zbierane: Cena za 1 litr. mleka w hurcie 0.30 zł.
Masło: za 1 kg. w hurcie: wyborowe luksusowe 3.10 zł., mleczarskie deserowe II gat. 2.70 zł., mleczarskie solone 2.80 zł., oselkowe 2.50 zł.

Ceny masła w detalu rozumieją się o 15 % więcej cen hurtowych.
Jaja świeże za sztukę 0.10 zł.

Poradnik samorządowy

1. Pytanie: urząd gminy Opatów zapytuje:

1) co rozumieć należy przez zapewnienie szkołom usługi, którą przewiduje art. 12 ustawy z dnia 17.II. 1922 r. oraz czy artykuł ten wkłada obowiązek na gminę utrzymania stałych woźnych przy szkołach do dyspozycji kierowników szkół,

2) kto powinien dysponować funduszami, przewidzianymi na utrzymanie czystości w budżecie szkolnym i komu należność ta powinna być wypłacana.

Odpowiedź: 1) Przez zapewnienie szkołom usługi rozumieć należy utrzymanie tej służby, która jest potrzebna dla czuwania nad urządzeniem szkoły i nad porządkiem i czystością w szkole oraz dla posyłek w sprawach szkolnych; należą tu właściwie woźni, pozostający do dyspozycji kierownika szkoły i nauczycieli — oczywiście w sprawach, związanych z funkcjonowaniem szkoły.

2) Według p. 3 ustępu III art. 54 Przepisów tymczasowych o szkołach elementarnych w Król Pol. do obowiązków dozoru szkolnego należy „zarząd działem gospodarczym (rzeczowym) szkolnictwa gminnego, o ile czynności te zostaną przekazane dozorowi przez organa samorządu“; wynika z tego, że zarząd gminy sprawy te może bądź pozostawić w swojej bezpośredniej administracji, bądź może je przekazać dozorowi szkolnemu i wtedy przewodniczącemu dozoru wypłaca potrzebne na ten cel sumy w granicach budżetu.

2. Pytanie: urząd gminy Lelów powiatu włoszczyńskiego zapytuje:

czy potrącenie 2,5%, przewidziane w § 46 ust. 2 wzorowego statutu emerytalnego, należy skutecznie od uposażenia ustalonego raz za przeciąg całego okresu, czy też należy uwzględnić tu zmiany wysokości uposażenia.

Odpowiedź: ustęp 2-i § 46 wzorowego statutu emerytalnego przewiduje opłacanie składek tych co miesiąc w wysokości 2,5% miesięcznego uposażenia. Potrącenia te czynione są normalnie i powszechnie od uposażenia wyższego, niż to uposażenie, jakie pobierał dany pracownik w tym momencie, kiedy odsługiwał ten okres pracy, za który obecnie płaci. Jest to pewnym uprzywilejowaniem funduszu emerytalnego, który obecnie winien otrzymywać potrącenia obliczone od aktualnie wypłaconych poborów, zwiększających się lub zmniejszających się, jest to ryzyko bądź pracownika, bądź funduszu. Taka była intencja autorów statutu; innego kryterjum przyjąć nie można, np. przyjęcie za podstawę obliczenia wysokości uposażenia w miesiącu, w którym zaliczono lata tej służby poprzedniej pracownikowi, jest bez żadnego uzasadnienia ani prawnego, ani życiowego.

3. Pytanie: jeden z wydziałów powiatowych województwa poleskiego zapytuje:

1) czy Z. U. P. U. zaliczy pracownikowi całkowicie czas pracy zaliczonej mu przez dany związek komunalny do wysługi emerytalnej w Pow. Funduszu Emerytalnym (t. j. czas od 1.I.1928 r. i czas poprzedni) na wypadek przejścia tego pracownika do instytucji nie mającej własnego funduszu emerytalnego, względnie zaistnienia braku wymogów w myśl § 1 statutu emerytalnego w danym związku komunalnym — czy też tylko czas od 1.I.1928 r.,

2) czy Z. U. P. U. będzie uprawniony do pobrania od nowo lub powtórnie zgłoszonego pracownika pełnych składek w wysokości 10% podstawowych poborów za czas pracy przed 1.I.1928 r., a zaliczonej do wysługi emerytalnej, czy też ograniczy się do wyso-

kości 2 i $\frac{1}{2}\%$ poborów wpłaconych do Pow. Fund. Emeryt., które mogą być przekazane do Z. U. P. U.

Odpowiedź: 1) odpowiedź na powyższe zagadnienie zawierają postanowienia art. 120 ust. 2 i 3 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 106, p. 911). Z powyższych przepisów wynika, że Zakład Ubezp. Pr. Um. zaliczy pracownikom tyle miesięcy pracy, za ile miesięcy otrzyma od pracownika, ewent. jego pracodawcy wkładek, wynoszących 8% płacy podstawowej, określonej powyższym rozporządzeniem Prezydenta.

2) Zakład Ub. Pr. Um. rządzi się swemi własnymi przepisami, określonymi powyżej, a nie interesuje go, na podstawie jakich przepisów poprzednio pracownik był ubezpieczony w instytucji zastępczej, oraz na jakich warunkach miał on tam zaliczone lata poprzedniej pracy, bezpłatnie, odpłatnie i t. p. Wobec powyższego Zakład Ubezp. Prac. Um. jest uprawniony od pracownika żądać 8% składki od płacy podstawowej, nie będzie natomiast pobierał dodatkowo 2% składki na cele bezrobocia (art. 102 rozp. Pr. Rzpl. z dnia 24 listop. 1927 r.).

2. Pytanie: urząd gminy Fajstławice zapytuje, czy obowiązany jest delegować urzędnika gminy celem sporządzenia wykazów podatku gruntowego, świadectw przemysłowych, handlowych i budynkowego podatku, potrzebnych dla ustalenia podstawy wymiaru podatków gminnych; Urząd Skarbowy odmawia przysłania takich danych, a interwencja w Wydziale Powiatowym nie odniosła skutku, owszem polecono zastosować się do wyjaśnień Urzędu Skarbowego, że urząd gminny powinien sam sporządzić sobie potrzebne wykazy w odnośnym urzędzie.

Odpowiedź: W myśl art. 44 ustawy o tymcz. ureg. fin. kom. celem uzyskania podstaw wymiaru samoistnych danin komunalnych zarząd związku komunalnego lub organ, przez ten zarząd upoważniony, mają prawo zwracać się do zarządów innych związków komunalnych, jako też do władz państwowych o podanie podstaw opodatkowania, ujawnionych przy wymiarze podatków państwowych i komunalnych. Par. 6 rozp. III Min. Spraw Wewn. z dn. 16.VIII.1924 r. (Dz. Ust. Nr. 82, poz. 790), dotyczący powyższego art. 44, brzmi: „Zarządy związków komunalnych, jako też władze państwowe, obowiązane są podawać żądane od nich podstawy opodatkowania bezpłatnie“. A więc urząd gminy ma prawo od urzędu skarbowego żądać podstaw wymiaru podatków, zaś urząd skarbowy żądane podstawy powinien podawać bezpłatnie, a więc dostarczyć gminie. Wspomniane rozporządzenie wykonawcze wydał Min. Spr. Wewn. w porozumieniu z Ministrem Skarbu, tembardziej więc powinny je szanować urzędy skarbowe.

5. Pytanie: Urząd gminy Turgielskiej powiatu wileńsko-trockiego zapytuje:

Czy właściciel majątku w obrębie którego przepływa rzeka spławna — może zabronić łapania ryb

na wędkę, tłumacząc się tem, iż w obrębie jego majątku rzeka należy do niego.

Odpowiedź: Rzeka jest wodą publiczną (p. art. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 19.IX.1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 102 p. 936), a wobec tego rybołówstwo na tych wodach należy do Państwa (ust. 2 art. 7 ustawy z dnia 7 marca 1932 r. D. U. R. P. Nr. 35 p. 357). Sposób w jaki można uprawiać rybołówstwo na takich wodach (karta rybacka), określony jest w wyżej cytowanej ustawie rybackiej z dnia 7 marca 1932 r.

3. Pytanie: urząd gminy Sztabin zapytuje:

1) czy ulgi dla rolników w spłacie zaległości podatkowych, przewidziane rozp. Min. Skarbu z 15.III.1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 319), dotyczą wszystkich podatków państwowych i komunalnych,

2) czy — w przypadku niepłacenia przez rolników podatków bieżących — wójt gminy może przymusowo ściągać zarówno bieżące, jak i zaległe podatki przed dniem 15.VIII.1933 r.,

3) w jakiej wysokości należy przy tej egzekucji pobierać kary za zwłokę,

4) czy bonifikaty, przewidziane od plit. a) i b) § 3 wymienionego wyżej rozporządzenia, mogą być udzielane poszczególnym płatnikom, czy tylko danej miejscowości, na którą przez urząd skarbowy wystawiony jest zbiorowy nakaz płatniczy.

Odpowiedź: 1) ulgi dotyczą podatków państwowych wraz z dodatkami państwowymi i samorządowymi: gruntowego, dochodowego, majątkowego oraz spadkowego, jak również samoistnych danin komunalnych i wyrównawczego, inwestycyjnego oraz opłat specjalnych i dopłat drogowych.

2) Odroczenie do dnia 15.VIII.1933 r. spłaty zaległości podatkowych, powstałych przed dniem 1.X.1931 r., nie zostało uwarunkowane terminową spłatą należności bieżących; przed dniem 15.VIII.1933 r. zatem można egzekwować jedynie należności, płatne poczynając od 1.X.1931 r.

3) Ulgi w karach za zwłokę mogą być stosowane jedynie przy dobrowolnych wpłatach zaległości, natomiast przy ściąganiu przymusowym tych zaległości należą się kary za zwłokę w normalnej (ustawowej) wysokości.

4) Sytuacja, przedstawiona w pytaniu, zapewne nie była brana pod uwagę przy projektowaniu rozp. Min. Skarbu z 15.III.1932 r.; z treści § 3 rozporządzenia wynika, iż miano na myśli poszczególnych płatników, jednakże dla urzędu podatkowego płatnikiem podatku gruntowego przy wystawieniu zbiorowego nakazu płatniczego na wieś — jest cała wieś. Niemniej bonifikaty powinny być stosowane indywidualnie — w stosunku do poszczególnych podatników we wsi. Należy w tej sprawie porozumieć się z urzędem skarbowym.

H. i P.

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie

WARSZAWA, UL. ŚWIĘTOKRZYSKA 13, TELEFON 442-63

Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.

Rachunek bieżący w Polskim Banku Komunalnym 479.

POLECAMY ŁASKAWEJ UWADZE KAS OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE MATERJAŁY PROPAGANDOWE NA DZIEŃ OSZCZĘDNOŚCI

Plakaty	Cena za sztukę zł. gr.
1. Plakat szkolny 50 x 70 cm. kolorowy.....	—50
2. „Ja oszczędzam, a wy!” 70 x 100 cm.....	—75
3. Oszczędzajmy! 70 x 100 cm. (nowy plakat).....	—75
4. „Oszczędność to droga do bogactwa”, 70 x 100 c. kol.....	—55
5. „Oszczędność to wrota do szczęścia i dobrobytu” 70 x 100 cm. —55	

U w a g a: Nadruki na plakatach wyszczególnionych pod P. 2, 3, 4 i 5 wykonujemy według załączonych rękopisów (10 — 20 wyrazów) licząc 10 zł. za 100 szt., rękopisy wraz z zamówieniami prosimy nadsyłać najpóźniej do 1-go października r. b. — po tym terminie wysłać będziemy plakaty bez nadruków.

Pocztówki

Wykonujemy na żądanie miniaturę 1) plakatu szkolnego i 2) „Ja oszczędzam, a wy!” i 3) „Oszczędzajmy!” z dowolnym nadrukiem (tylko dwadzieścia wyrazów). Pocztówka jest najdogodniejszą formą propagandy w szkołach i dla szerokiego ogółu.

Zamówienia przyjmujemy poczynając od pięciuset sztuk..... —05

Książki

1. Długokęcki Jan „Jak zakładać i prowadzić szkolne kasy oszczędności” wydanie 1931 r.	1.20
2. A. K. Czyżowski „Szara Książeczka”.....	1.20
3. J. S. Roziński „Podręcznik dla komunalnych kas oszczędn.” cz. I 12.—	

Broszury

1. „Oszczędnością i pracą ludzie się bogacą”.....	—12
2. Br. Dr. Kuśnierz „Praca i Oszczędność mądrością narodów” —12	
3. R. Lenartowicz „Jak zaradzić biedzie na wsi”.....	—40
4. S. Ostojewski „Wysiłkami dzieci i młodzieży do Potęgi Polski”	—20
5. M. Kaczanowski „Droga do niezależności”.....	—20
6. Marjan Wł. Tulacz „Oszczędność dźwignią postępu społecznego”	—50
7. A. Malarz „Jak osiągnąć dobrobyt”.....	—50
8. Ks. J. Makłowicz „Skarbnica narodowa”.....	—15
9. Ks. J. Makłowicz „O oszczędności”.....	—30
*10. Janina Grajewska „Zbiorowy Czyn”.....	—10
***11. Zofia Roguska „Jak Pan Saba nauczył się oszczędzać” —10	
*12. Marja Ławrukjańcówna „Obrázky”	—10
**13. Eugenia Szymulskowa „Droga do fortuny”.....	—12

U w a g a: Przy zamówieniach broszur poczynając od 1000 sztuk, możemy na 2 i 3 stronie okładki umieścić nadruk według nadesłanego rękopisu za doliczeniem zł. 24 za pierwszy tysiąc i za każdy następny po 6 zł.

Ulotki	Cena za 100 sztuk zł. gr.
1. „Ziarnko do ziarnka, zbierze się miarka”.....	3.—
2. „Ucieka nędza przed tym co oszczędza”.....	6.—
*) 3. Marjan Pietras „Szóstaki i siódma”.....	4.—
***4. Stefan Chmieliński „Oszczędność”.....	4.—
*) 5. Marja Gajewska „Sknera”	4.—
6. Ks. J. Makłowicz „Złote klucze”.....	4.—
7. Ks. J. Makłowicz „Bezpieczna lokata”.....	4.—
8. Ks. J. Makłowicz „Martwa ręka”.....	4.—
9. „Czy robotnik może oszczędzać”.....	3.50
10. „Co robić aby kredyt na wai był łatwy i tani”.....	3.50
11. „Oszczędność podwaliną dobrobytu”	3.50

U w a g a: 1. Ulotka „Ziarnko do ziarnka, zbierze się miarka”, przeznaczona jest specjalnie do propagandy oszczędności za pomocą skarbonki.

2. Pod ulotką pozostawione jest specjalne miejsce na nadruk nazwy kasy i jej adresu. Cena ulotki z nadrukiem za 500 szt. 20 słotych, za 1000 szt. 25 zł., za każdy następny tysiąc 20 zł.

U w a g a: Wydawnictwa zaopatrzone trzema gwiazdkami są nagrodzone, dwoma gwiazdkami wyróżnione i jedną gwiazdką odznaczono na konkursie Polskiego Banku Komunalnego.

Kalendarzyk kieszonkowy instytucji oszczędnościowych na rok 1933.

Cena Kalendarzyka kieszonkowego (format 7,5 x 11 cm., 80 stron druku i okładka z trójbarwną tytułową ilustracją) z nadrukiem czterech stron okładki żądanym tekstem, wyniesie przy zamówieniach, poczynając od 350 egz. 18 gr. za sztukę, następnie od 500 egz. 17 gr. za sztukę i od 1000 egz. 16 gr. za sztukę. Mniejsze ilości wysyłamy po cenie 15 gr. bez nadruku. Przy większych zamówieniach specjalne warunki.

Druki dla Szkolnych Kas Oszczędności w stanie luźnych arkuszy, zbroszowane i inne:

1. Regulamin I dla S. K. O. w szkołach powszechnych. za 100 szt. sł. 5.00	
2. „ II „ „ w szkołach średnich „ „ „ 5.00	
3. „ III instytucji oszcz. dla wsp. z S. K. O. „ „ „ 5.00	
4. Deklaracja S. K. O. o przystąpieniu do wsp. z inst. osz. „ „ 2.00	
5. Księga kontroli skarbonek..... za 100 ark. „ 6.00	
6. „ „ „ 1 zeszyt zbroszur. 12 arkuszy..... „ 1.00	
„ „ „ zawartości skarbonek 100 ark. „ 6.00	
„ „ „ „ 1 zeszyt zbroszur. 12 ark. „ 1.00	
7. Mareczki oszczędnościowe wartości 5 gr za 1000 sztuk..... „ 1.20	
8. „ „ „ 10 „ „ „ „ „ 1.30	
9. „ „ „ 20 „ „ „ „ „ 1.30	
10. „ „ „ 50 „ „ „ „ „ 1.30	
11. Księga kontroli znaczków oszczędnościowych za 100 szt. „ 6.00	
„ „ „ „ 1 zeszyt zbroszur. 12 ark. „ 1.00	
12. Karteczki do naklejania mareczek za 100 sztuk	3.00
„ „ „ z nadrukiem nazwy kasy za 1000 szt. „ 40.00	
13. Arkusz zbiorczy dla wkładek w S. K. O. za 100 szt..... „ 6.00	
14. Księga kontowa S. K. O. za 100 ark.	6.00
„ „ „ 1 zeszyt zbroszowany 12 arkuszy „ 1.00	
15. Kartony wkładowe S. K. O. do zapłać za 100 sztuk	3.00
16. Księga „Dziennik S. K. O.” „ „ „ „ ark.	6.00
„ „ „ „ 1 zeszyt zbroszur. 12 arkuszy „ 1.00	
17. Deklaracja S. K. O. o przelew wkładek do inst. oszcz. za 100 szt. „ 2.00	
18. „ zgody S. K. O. na wypłatę wkładek „ „ „ „ „ 1.20	
19. Wykaz wkładek oszczędn. i doliczonych %% „ „ „ „ 6.00	
20. Księga kasaowa S. K. O. „ „ „ „ „ 6.00	
„ „ „ „ 1 zeszyt zbroszur. 12 arkuszy .. „ 1.00	
21. Skarbonka blaszana czterokolorowa za 100 sztuk	40.00
22. Plombownica z inicjałami nazwy Instytucji	15.00
23. Plomby za 1 kg.	2.30
24. Książeczki wkładowe za 100 szt.	20.00
„ „ „ „ z nadrukiem nazwy kasy „ 25.00	

Prosimy wszystkie zainteresowane instytucje przy nadsyłaniu zapotrzebowań na druki dla Szkolnych Kas Oszczędności o dokładne podawanie nazwy druków, ilości oraz stanu, w jakim mają być nadesłane, czy w luźnych arkuszach, czy zeszytach.

U W A G A: Podane w niniejszym prospekcie wzory wysyłamy na żądanie niezwłocznie jako okazowe wzory płatne.

Powyższy prospekt może nastęrczać pewne zapytania, prosimy uprzejmie takowe kierować pod naszym adresem, a chętnie służyć będziemy wyczerpującymi wyjaśnieniami.

Z A M Ó W I E N I A P R O S I M Y K I E R O W A Ć D O
Samorządowy Instytut Wydawniczy, Sp. z O. O. w Warszawie, ul. Świętokrzyska 13.

Wag wytwórnia, Jan Rudzki, Warszawa — Prosta 32, tel. 206-95; — firma egzystuje od roku 1920. Poleca wagi wszelkich konstrukcji. Wagi kolejkowe, samochodowe, wozowe, wózkowe, oraz wszelkie wagi dla celów specjalnych. Uskutecznia wszelkie montaż i przeróbki, z załatwieniem formalności urzędowych. Po cenach ściśle konkurencyjnych.

PRACOWNIA ARTYSTYCZNO-GRAWERSKA
JÓZEF MICHROWSKI

WARSZAWA, NOWY-ŚWIAT 15 (róg Al. Jerozolimskiej).
Telefon 799-99.

ODZNAKI WOJSKOWE, MEDALE I ŻETONY SPORTOWE, ZNACZKI ZWIĄZKOWE, STEMPLE I PIECZĘCIE GUMOWE, MOSIĘŻNE I STALOWE.

W związku z nowym okólnikiem Ministra Rolnictwa w sprawie wprowadzenia w życie ustawy z dnia 21 marca 1931 r. o zmianie niektórych przepisów ustawy z dnia 23 marca 1929 r. o opłatach od ogierów nieposiadających świadectw uznania (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 339) uprzejmie zawiadamiamy, iż posiadamy poszczególne rodzaje do druków, wykonane w/g nowych przepisów, po następujących cenach:

Obwieszczenia	za 100 sztuk 4.00 zł.
Spis ogierów. Wzór Nr. 1	za 100 ark. 6.50 „
Zaświadczenie. Wzór Nr. 2	za 100 sztuk 2.50 „
Pokwitowanie. Wzór Nr. 3 w bloczkach po 50, podwójne	za 1 blok 2.00 „
Deklaracje. Wzór Nr. 4	za 100 sztuk 2.50 „
Cyfrowe zestawienie	za 100 ark. 4.00 „
Zaświadczenie ukończenia lat 15	za 100 sztuk 2.50 „
Zaświadczenie wady organicznej	za 100 sztuk 2.50 „
Wezwania przewidziane § 4 instrukcji Min.-Roln. dla zarządów gmin z dn. 12.IV 1931 r.	za 100 sztuk 2.50 „
Instr. Min. Roln. dla zarządów gmin z d. 12.IV 1931 r.	za 100 sztuk 5.00 „

Powyżej wyszczególnione druki wysyłamy na każde żądanie z doliczeniem kosztów przesyłki. Zamówienia kierować pod adresem:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY Warszawa, Świętokrzyska 13

Podajemy do wiadomości wszystkim naszym łaskawym Odbiorcom, że od nowego roku otworzyliśmy dział sprzedaży

POMOCY BIUROWYCH I MATERJAŁÓW PIŚMIENNYCH.

Wszelkie zapotrzebowania wykonywujemy w dowolnych ilościach.

Powyższą wiadomość pozwalamy sobie przesłać Szanownym Urzędom, w szczególności Urzędowi Wojewódzkim, Wydziałom Powiatowym, Komunalnym Kasom Oszczędności, Szpitalom, Magistratom, Starostwom i Urzędowi Gminnym.

Na życzenie wysyłamy prospekty, względnie wyczerpujące objaśnienia.

Oczekując łaskawych zleceń, pozostajemy

Z poważaniem
SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY
Sp. z o. o. w Warszawie.